

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Izomaházy István*

Cím: *Szegény gazdagok*

Forrás: *Magyarország*

Bp.

1919. X. 26.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1919"

Személy

Helyezés

308

"1919"

Szegény gazdagok

A drága élelmiszer tele vannak, a cigány oly tüzesen hajlong, mint Tisza Kálmán korában, a színházakba egy héttel előbb kell jegyet váltani, az előkelő szabók csak protekciósoktól fogadnak el megrendeléseket, a váci-utcai asszonyok délben a legdrágább szőrméket hordják, — és mégis egészen bizonyos, hogy Pesten fogyófélben van a készpénz, az eldugott ezresek lassanként kibujnak a fehérenemű közül s az átlag-gazdag emberek már nem mozognak oly biztosan, mint öt-hat hónappal ezelőtt. A féltve elrejtett millió csalafintasággal megőrzött pénz fogyófélben van s naponként, szinte szemmel láthatólag kevesbedik azoknak a száma, akik a szörnyű nélkülözések után, a felszabadulás legelső napjaiban, szinte exaltált mohósággal vetették magukat a kirakatokba visszatért drágaságokra. Ha nem nézünk a dolgok mélyére, az az impresszió, hogy ez az ideges nagyváros valami kifogyhatatlan gazdagság forrása, hogy itt a mohácsi vész, a tatárjárás, és a leggyilkosabb háború után se fogytak ki az emberek az ezresbankókból, hogy a nyomor, a pénz-elértéktelenedés, a valuta csökkenése mind nem tudja kiirtani a könnyelmű, örökké új pénzeket felhajtó életművészeket, de ez csak látszat: a valóság az, hogy az emberek ma már a háborúból forradalomtól, diktatúrától megmentett pénzüik romjaiból uraskodnak, az utolsó nagy bankjegyeikkel ülnek a káryaasztalhoz, s közel az idő, mikor a gazdagoknak azt a középosztályát, mely eddig semmi jót nem sajnált magától, épp úgy ki fogják kezdeni a meg-

élhetés gondjai, mint a munkást, az iparost vagy a fix-fizetéses hivatalnokot.

Akinek szeme keresztül tud látni a csillogó burkolaton, már most láthat aggasztó jelenségeket, melyek belevilágítanak a jövő perspektívájába. Emberek, akiknek az anyagi kérdések eddig nem okoztak fejfájást, most verejtékes homlokkal fizetik ki utolsó nagyobb pénzüket a tűzifáért, melyet uzsora-áron felhajszoltak maguknak. Egy ismerősöm — különben tanár — maga fűrészelte föl a hasábfát, mert annyi pénze már nem maradt, hogy favágót is fogadhatott volna. A bankokban százával akadnak hivatalnokok, akik a lisztre, fára, zsirra s egyéb holmikra szülő, kedvezményes utalványaikat nem bírják beváltani, mert nincs annyi pénzüik, nem is tudnak annyi előleget kapni, hogy az áruért járó horribilis összegeket kifizessék.

Kuriai bírák, miniszteri tanácsosok előkelőséget mutató plasztronokát viselnek a züllött ing fölött, hogy a mosási költségekben takarékoskadjanak. A mészárszékekben, melyek előtt még nemrégiben beláthatatlan tömegek álltak sorfalat, unatkozva, dologtalanul sétál a mester, a leggyönyörűbb husokkal teleagatott kampók között. A nagy csomagok, melyeket a járókelők még nemrégiben sugárzó arccal cipeltek a kezükben, folyton kisebbre és kisebbre zsugorodnak. Egy ismerősöm, aki a háború alatt folyton azon zokogott, hogy nem tud tisztességes kávéhoz jutni, tegnap már szerényen hadikávéért kért a pincéértől, mert sajnálta a két koronát a babkávérért.

Akinek tíz-, tizenöt-, husz- vagy harmincezer korona eldugott készpénze volt, s azt hitte, hogy ez a nagy összeg sohase fog elfogyni, most ijedten veszi észre, hogy az utolsó ezresek közt kolarász. Valami veszett és beszámíthatatlan mámor tüzel még az emberekben, a lelki depressziótól való megszabadulás és a hirtelen támadt, csalóka hőség megszédítette őket és pénzüik legutolsó morzsáival még belevetik magukat az élvezetekbe: kártyáznak, drága színházi jegyeket vesznek, ötven-hatvan koronát költenek vacsorára, nyolcszoros taksát és főhercegi borralalót fizetnek a fiakkerért s a hazardőr, könnyelműségével és fatalizmusával vetik el maguktól a holnap gondját. De mi lesz velük holnap? Erre nem gondolnak, mert nem akarnak gondolni.

A sok tünet közül ime, egy kortjellemző apróság: hetek óta nincs Pesten mindenesleány. A jómódu családok, melyek eddig szakácsnét és szobalányt tartottak, most megelégszenek egyetlen háztartási alkalmazottal, mert nem győzik többé a bért és az ellátási költségeket. Ha egy mindenes feltűnik a látóhatáron, száz asszony versenyez érte, titkos szempillantásokkal, ravaszkodó trükkökkel csalják el egymástól a hízlekedésektől megszédült leányzót, annyi furfangot és találékonytárgyat fejtenek ki, hogy egy francia bohózatíró két éven át megélné belőle. Kokett, uri dámácskák, akik a legdrágább szőrmékben flangiroznak az utcákon, ottthon, ahol senkisémm látja őket, most mivel lemondanak a külön szakácsné és szobalány fényűzéséről. Ezek csak a leggazdagabb házaknál kapnak helyet. A középosztálybeli asszonyok leg-

nagyobb része egyáltalában nem tart cselédet, a jó-
móduak mindenesek után szaladgálnak, de sokszor
hónapokig hiába. A bérvizonyok is természetesen
megváltoztak, egy szakácsnő 3—400 koronát, egy
szobalány 250—300-at, egy mindenese — ha nagy-
ritkán akad — legalább ugyanennyit kór. A nagy-
ságos urnak néha nem igen van több fizetése,
mint amennyiből cselédet fogadhatna.

A cselédszerzők is mondiák, de a Márta-egy-
let hetvenkilencéves, kedves igazgatónője — egy
csodálatosan fiatalnak felejtett, kedves dáma —
is mesélte nekem, hogy a rossz viszonyok közt élő
asszonyok ujabban úgy segítenek a helyzetükön,
hogy maguk állnak be cselédeknek. Özvegy, hit-
vány alamizsna-nyugdíjból élő hivatalnoknők, iro-
dista lányok, akik elvesztették állásukat, mint sza-
kácsnők, szobalányok, komornák, társalkodónők
keresnek állást az urí házakban. Akárhányan a kis
gyerekeket is magukkal viszik. A minap egy öz-
vegy alezredesné jelentkezett a Mártában s társal-
kodónőnek vagy kulcsárnőnek ajánlkozott valami

uri családhoz. Egy terézvárosi cselédszerző a múlt héten egy miniszteri tanácsos teljesen vagyontalanul maradt leányát helyezte el Budán, ugynevezett első szobalánynak, aki nem végez durva munkát. Háromszáz korona havi bért kap s igen tisztességes ellátást. Tisztogat, felszolgál, ha vendégek vannak reggel ő fésüli a méltóságos asszonyt. Délután regényeket olvas a cselédszobában és nagyon meg van elégedve a sorsával. (Nb. Az urnője előtt nem fedte föl az inkognitóját.)

Ilyen furcsa idők járnak Pesten, vesztett háboru után, az Ur 1919-ik esztendejében.

Szomaházy István.